

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ
БАЊА ЛУКА
Трг Републике Српске 1

Број: 15.04-96-177/21

Датум: 31.01.2022. године

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске рјешавајући по захтјеву „COMSAR ENERGY HIDRO“ д.о.о. Бања Лука, Ул. Васе Пелагића бр. 2, 78000 Бања Лука, за издавање еколошке дозволе за хидроелектрану „Мрсово“, на ријеци Лим, општина Рудо, инсталисане снаге 36,80 MW, а на основу члана 90. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12, 79/15 и 70/20), члана 2. Правилника о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12), члана 76. став 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 115/18 и 111/21) и члана 190. Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18) д о н о с и

Р Ј Е Ш Е Њ Е

1. Даје се „COMSAR ENERGY HIDRO“ д.о.о. Бања Лука ЕКОЛОШКА ДОЗВОЛА за хидроелектрану „Мрсово“, на ријеци Лим, општина Рудо, инсталисане снаге 36,80 MW.

2. Погони и постројења за које се издаје еколошка дозвола:

2.1. Машинска зграда и хидромеханичка опрема - машинска зграда се састоји од машинске сале у којој су смјештена три агрегата са независним доводом, инсталисани проток једног агрегата је 86,66 m³/s, монтажног простора, димензија 15 m x 26,5 m и командног дијела са потребним просторијама. Қинст 260 m³/s. Инсталисана снага електране 36,8 MW са просјечном годишњом производњом 137 GWh.

2.2. Акумулациони базен - укупне запремине базена 7,7 x 10⁶ m³

Кота: максимамог успора 355.00 m.n.m.

минималног успора 347.00 m.n.m.

нормалног успора 355.00 m.n.m.

2.3. Брана - бетонски гравитациони тип бране

Кота круне бране 358,0 m.n.m.

Кота дна корита 338,00 m.n.m.

Грађевинска висина бране 20,0 m.

Ширина бране у круни 11 m.

2.4. Прелив са слапиштем и одводна вода - тип прелива је површински са сегментним уставама са четири преливна поља, ширина преливног поља 10,0 m, ширина преливне ивице 4 x 10 = 40,0 m, кота круне прелива 344,50 m.n.m. Слапиште димензија ширина 58 m, дужина 70 m и дубина 15,5 m.

2.5. Темељни испуст

Дужина (укупна) 31.50 m

Димензије Ø2 m

Кота дна улаза/излаза 333.50 m.n.m./333.50 m.n.m.

Проток при КНУ , 355.00 м.н.м. је 47.00 m³/s.

3. Одговорно лице „COMSAR ENERGY HIDRO“ д.о.о. Бања Лука дужно је да:

3.1. Испуни основне обавезе заштите животне средине, у складу са чланом 83. Закона о заштити животне средине током рада и престанка рада постројења.

3.2. Примјени мјере ублажавања негативних утицаја на све медије животне средине , током рада и престанка рада постројења, у складу са достављеном документацијом за издавање еколошке дозволе, а посебно:

3.2.1. Мјере за заштиту ваздуха

За вријеме изградње:

- Примјени све мјере неопходне да током извођења грађевинских радова (ископ, утовар и истовар материјала) дисперзија лебдећих честица у ваздуху буде што мања, дисперзију лебдећих честица ублажавати мјерама заштите којима се емисије доводе у граничне вриједности (оптимална влажност материјала, квашење и орошавање материјала).
- Редовно одржавати и орошавати приступне и друге градилишне путеве, као и манипулативне платое.
- Локалне саобраћајнице планирати на начин, да се не поремети локални и транзитни саобраћај у односу на ситуацију прије почетка изградње.
- Приликом манипулације растреситим материјалом (скидање површинске вегетације, ископи, поравнавање терена), минимизирати прашење прскањем водом.
- Теретна возила и друга возила, која ће довозити/одвозити грађевински материјал, прије изласка на саобраћајнице очистити од остатака земље која се може наћи на точковима возила.
- Брзину и рад транспортних средстава прилагодити условима пута.
- Редовним (планским, периодичним) и ванредним техничким прегледима машина и возила која ће се користити приликом изградње објеката, осигурати максималну исправност и функционалност система сагоријевања погонског горива.
- Користити уређаје, возила и постројења која су класификована у категорију са минималним утицајем на квалитет ваздуха.
- Обавезно користити нискосумпорна горива.
- Избјегавати непотребан рад грађевинских машина (искључивати машине).
- Не одлагати вишак материјала од ископа или било какав отпад и не нарушавати изглед околине таквим поступањем, при изградњи приступних саобраћајница.
- На локацији није дозвољено спаљивање било каквог отпадног материјала.
- У циљу оцјене утицаја рада хидроелектране „Мрсово“ на стање квалитета ваздуха, вршити мониторинг концентрације загађујућих материја у ваздуху, а током изградње и током рада поменутог објекта по потреби.

У току експлоатације:

- У току експлоатације предметног енергетског постројења нису потребне мјере заштите ваздуха, јер је технолошки процес производње електричне енергије такав, да нема утицаја на ваздух.
- У случају поправки, ремонта или текућег одржавања користити уређаје, возила и постројења са минималним утицајем на квалитет ваздуха.

- Због формирања акумулације воде и утврђивања утицаја исте на микроклиматске промјене подручја које захвата ХЕ „Мрсово“, успоставити мониторинг станицу метероролошких параметара на подручју које захвата акумулација.

3.2.2. Мјере за заштиту површинских и подземних вода

За вријеме изградње:

- У току извођења радова не смије се угрозити извориште воде за пиће Крупица, а извођење радова на изградњи објекта преграде, машинске зграде и полагање цијеви вршити на начин да се не угрозе зоне санитарне заштите предметног водоизворишта.
- Не смије се реметити природни режим тока низводно према граници Републике Српске и Србије.
- Извођењем радова на изградњи ХЕ „Мрсово“ не смију се угрозити други корисници и привредни субјекти.
- Водозахватни објекат димензионисати на начин да се у сваком тренутку обезбједи еколошки прихватљив проток, утврђен у складу са Законом о водама („Службени гласник Републике Српске“, бр. 50/06, 92/09, 121/12 и 74/17).
- Примјенити мјере осигурања обала од ерозија на лијевој и десној обали од преградног мјеста, узводно и низводно.
- Вишак материјала након изградње предметних објеката, не смије се истресати у водоток.
- Придржавати се услова из Водних смјерница за изградњу ХЕ „Мрсово“ приликом израде пројектне документације.
- Носилац пројекта је дужан прибавити Водну сагласност након израде пројектне документације, на основу којих ће се градити сви објекти у систему хидроелектране.
- Одводњу и пречишћавање отпадних вода вршити у складу са Главним пројектом.
- Изградити контролисан затворени систем одводње са асфалтираних површина, са сепараторима масти и уља, којим је могуће постићи квалитет воде у складу са Правилником о условима за испуштање отпадних вода у површинске воде („Службени гласник Републике Српске“, број 44/01).
- Отпадне воде са градилишта сакупљати системом канализације и пречишћавати их прије испуштања у реципијент.
- Све воде са радних и манипулативних површина спровести у сепаратор суспендованих честица и након таложења испустити у крајњи реципијент.
- Таложник суспендованих честица одржавати у функционалном стању.
- Санитарне и фекалне отпадне воде одводити у септичку јаму или за потребе радника користити еколошке тоалете и исте по потреби празнити од стране комуналног предузећа.
- Објекти за пречишћавање отпадних вода морају бити непропусни и истима мора бити осигуран прилаз специјалним возилима ради чишћења.
- Сав материјал од ископа, који неће бити одмах употребљен у изградњи, депоновати на за то предвиђеним локацијама у складу са Пројектом организације градилишта (депоније вишка материјала) заштићеним од појаве ерозије, као и ван зона високог ризика од загађења вода.
- Депоновање вишка материјала не вршити у кориту и уз обале водотока или зонама санитарне заштите као и зонама високог ризика од загађења вода.
- Користити чисти материјал за насип у близини водотока (камен и шљунак).
- Све активности предвиђене пројектном документацијом у зони ријеке реализовати уз што мању деградацију читавог простора, са циљем очувања постојећег биљног и животињског свијета и њихових станишта.

- Радове на изградњи проводити тако да се не поремети хидраулички режим течења подземних вода, прихрањивања издани и слично.
- Осигурати просторе са непропусном подлогом за смјештај и сервисирање механизације са изграђеним сепаратором масти и уља, изван зона дефинисаних као зоне високог ризика од загађења вода.
- Забрањен је поправка механизације и замјена уља у зонама високог ризика од загађења вода и у близини ријечног корита.
- Придржавати се услова из Програма санитарне заштите изворишта Крупица, чији је саставни дио и Елаборат о квалитету и резервама подземне воде, а којим се утврђују зоне санитарне заштите изворишта на бази математичког модела струјања подземне воде и мјере заштите по појединим зонама.

У току експлоатације:

- Изградњу и коришћење предметног постројења вршити у складу са Водном сагласности и Водном дозволом, придржавати се стриктно дефинисаних мјера и прописаних услова за природни режим тока ријеке Лим, очување еколошког статуса и квалитета ријеке Лим након изградње и након искоришћене водне енергије у водоток.
- Радом постројења не смије се угрозити снабдијевање водом околних насеља, нити се смију угрозити услови санитарне заштите водозахвата воде за пиће.
- Придржавати се мјера за заштиту од великих и малих вода и заштиту ихтиофауне.
- Систем за сакупљање и пречишћавање оборинских вода са манипулативних површина бране и постројења машинске зграде одржавати у функционалном стању.
- Санитарне отпадне воде одводити путем септичке јаме у биодиск на пречишћавање, а биодиск редовно одржавати у функционалном стању.
- Одржавати сливнике за прикупљање воде са манипулативних површина и одржавати сепараторе масти и уља.
- Атмосферске отпадне воде и зауљене отпадне воде са манипулативних и радних површина, одводити у сепаратор масти и уља на пречишћавање, а затим у крајњи реципијент.
- Испод трансформаторског постројења машинске зграде, као и испод турбине, изградити непропусне танкване-уљне базене запремине довољне да могу примити евентуално исцурјело турбинско или изолационо уље из система машинске зграде.
- Плутајући нанос у акумулацији, редовно сакупљати и складиштити на привремену локацију, до преузимања од стране надлежне комуналне службе.
- Преливне објекте на преградама диспозиционо поставити тако да несметано по властиту безбједност могу да евакуишу велику воду вјероватноће 0,1%.
- Поставити и одржавати уочљиве знакове о забрани свих активности на води и на ријечним обалама, узводно 500 m од бране и редовно контролисати испуњење ових услова.
- Израдити Оперативни план одржавања и одржавати системе и објекте за пречишћавање вода у складу са Планом.
- **Само пречишћене воде испуштати у крајњи реципијент у складу са Правилником о условима испуштања отпадних вода у површинске воде („Службени гласник Републике Српске“, број 44/01) и Правилником о третману и одводњи отпадних вода за подручја градова и насеља гдје нема јавне канализације („Службени гласник Републике Српске“, број 68/01).**

3.2.3. Мјере за заштиту земљишта За вријеме изградње:

- Депоновање загађеног земљишта од копања, на којем је утврђено одступање измјерених концентрација појединих загађујућих материја од дозвољених граничних вриједности, извршити на начин да се спријечи контаминација воде за пиће и подземне воде које су залихе воде за пиће.
- С обзиром на резултате хемијске анализе земљишта на присуство и концентрацију тешких метала и органских загађујућих материја са локалитета будуће позиције машинске сале хидроелектране „Мрсово“ који указују на висок садржај концентрације укупног никла и цинка тј. прекорачење дозвољене концентрације прописане Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту и води за наводњавање и методама за њихово испитивање („Службени гласник Републике Српске“, број 56/16), ископано земљиште се не смије одложити без надзора надлежног инспектора.
- Приликом премјештања гробља у Дорићима и Полимљу извршити санацију и уређење површина у складу са Стручним мишљењем и урбанистичко техничким условима.
- Приликом уклањања постојећег висећег моста обезбиједити услове за прописно рушење, манипулацију као и одлагање остатка висећег моста.
- Новопланиране саобраћајнице као и интервенције на постојећем локалном путу изводити тако да се у што мањој мјери наруши стање вегетације.
- Прије почетка изградње планирати приступне путеве за механизацију као и одлагалишта материјала из ископа на локалитетима гдје ће бити најмања штета за биљни покров.
- Сви радови се морају одвијати у оквиру димензија градилишта дефинисаног пројектном документацијом, како би се спријечила деградација околног земљишта.
- Максимално сачувати постојећу вегетацију и сјечу шума свести на минимум, да би се избјегле појаве ерозије и клизања земљишта.
- У случају појаве ерозионих процеса, предузети хитне мјере стабилизације тла.
- Материјал из ископа депоновати на локацијама које су предвиђене за те намјене.
- Материјал из ископа који неће бити употребљен у току грађевинских радова депоновати на локације које су предвиђене за те намјене а које су заштићене од појаве ерозије.
- Избјегавати деградацију тла у смислу узимања грађевинског материјала из падина подложних клизању.
- Изводити антиерозионе и биоинжењерске радове на позајмиштима грађевинског материјала, привременим и сталним депонијама, ради спречавања појаве клизишта и нестабилности косина.
- Смјештај свих возила и механизације која користе течно гориво, мора бити на уређеном водонепропусном платоу, уз строгу контролу евентуалног загађења (процуривање).
- Течна горива чувати у простору за ову намјену који мора имати чврсту, водонепропусну подлогу, мора бити наткривен и ограђен и са ознаком забране приступа незапосленим и неовлаштеним лицима.
- Уколико дође до излијевања горива, одмах приступити санацији загађене површине.
- Обезбједити средство за сухо чишћење земљишта у случају просипања хемикалија на земљиште.
- Извршити ревитализацију околног земљишта са биолошком и механичком консолидацијом након завршетка радова.
- Забрањено је било какво привремено или трајно одлагање отпадног материјала на околно земљиште, осим на Пројектом организације градилишта и Планом управљања отпадом предвиђеним мјестима.

- Након завршетка радова санирати приступне путеве, привремена паркиралишта механизације и опреме, те уклонити вишак грађевинског и отпадног материјала са ширег простора мјеста грађења.
- При реализацији предметног пројекта придржавати се одредаба чл. 27. 30. и 31. Закона о пољопривредном земљишту („Службени гласник Републике Српске”, бр. 93/06, 86/07, 14/10, 5/12 и 58/19) као и чл. 42.43. и 44. Закона о шумама („Службени гласник Републике Српске”, бр. 75/08, 60/13 и 70/20).

У току експлоатације:

- Поставити контејнере затвореног типа за прикупљање комуналног отпада на одговарајућим мјестима.
- Асфалтирати манипулативни плато у кругу хидроелектране, како би се спријечило процуривање нафте и њених деривата у земљиште и евентуално цурење из моторних возила која се крећу у кругу хидроелектране.
- Сва механизација која ће се користити треба да буде на асфалтираном платоу предвиђеном за паркинг.
- Строго контролисати манипулисања нафтом и нафтним дериватима уз максималне мјере заштите.
- Складиштења и чувања горива, мазива и уља вршити на правилан и прописан начин, као и депоновање старог уља и мазива.
- Бурад која ће се користити за чување горива морају бити од поцинчаног челичног лима, заварене конструкције са по два челична обруча, ради заштите при премјештању, утовару и истовару.
- У случају да се горива, уља и мазива чувају у подрумским просторијама, подови морају бити такви да се искључује могућност стварања искри при помјерању буради, а под подрумске просторије такође мора бити непропустан и од ватроотпорног материјала, због евентуалног цурења.
- Обавезно је редовно прегледање градилишта, како би се уочило могуће загађење или појава ерозије, како би се правовремено приступило санацији.
- Редовно одржавати и чистити сабирне уљне јаме испод турбина.
- На мјестима која су највише захваћена ерозионим процесима и деградиране површине слива, предвидјети одговарајуће мјере заштите од ерозије (шумско- мелиоративне радове) као и пошумљавање, као једна од битних мјера заштите земљишта од ерозионих процеса.
- У случају инцидената, потребна је хитна интервенција у складу са оперативним плановима интервентних мјера у различитим инцидентним ситуацијама.

3.2.4. Мјере за смањење нивоа буке

У току изградње:

- Користити атестирану опрему и уређаје, конструисане или изоловане да у животну средину не емитују буку преко дозвољеног нивоа.
- Поштовати уобичајено радно вријеме током дана, посебно у близини насељених мјеста.
- Вршити мјерења нивоа буке у периоду рада и на основу добијених вриједности примјењивати мјере заштите од буке у насељеним мјестима, као и мјерења буке на радним мјестима у контексту безбједног и здравог рада на радном мјесту запослених на изградњи предметног пројекта.
- У случају да резултати мјерења нивоа буке прелазе дозвољене вриједности, забранити кориштење механизације која производи прекомјерну буку.

- Израдити Пројекат заштите од буке.
- Искључивати моторе заустављене механизације и машина.
- У фази пројектовања, потребно је израдити главни пројект заштите од буке, уважавајући максимално допуштене нивое буке на одговарајућим мјерним мјестима.

У току експлоатације:

- У циљу спречавања емисије прекомјерне буке из објекта хидроелектране, редовно пратити исправност и одржавање техничких стандарда инсталисане опреме и уређаја.
- Машинску зграду, као највећи извор буке, звучно изоловати, тако да се спријечи ширење буке.
- Уређаји који емитују буку морају бити атестирани, односно конструисани или изоловани да у спољну средину не емитују буку преко дозвољеног нивоа.
- Нису потребне мјере заштите становништва од буке у периоду коришћења, а у току ремонта радници ће користити заштитна средства од буке.
- Придржавати се мјера заштите од буке уређаја смањеном емисијом буке у животну средину и подизањем зеленог појаса, уз правилан одабир и диспозицију дрвореда и другог зеленила у циљу формирања заштитних баријера.

3.2.5. Мјере за управљање отпадом

- Произвођач отпада је према Закону о управљању отпадом („Службене гласник Републике Српске“, бр. 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 и 65/21) дужан одредити лице одговорно за управљања отпадом и обавијестити надлежни орган о именовану одговорног лица.
- Лице одговорно за управљања отпадом дужно је да организује спровођење и ажурирање плана управљања отпадом, предлаже мјере превенције, смањења и поновног искоришћења и рециклаже отпада и прати спровођење закона и других прописа о управљању отпадом и извјештава органе управљања.
- У току извођења радова на изградњи предметних објеката, негативан утицај чврстог отпада минимализовати његовим правилним збрињавањем и на предметној локацији поставити затворене водонепропусне контејнере за одлагање чврстог отпада, те вршити одвојено одлагање отпада (комунални отпад одлагати одвојено од грађевинског отпада, отпада од ископавања, отпада од крчења вегетације и слично).
- Сав отпад који ће настајати у току извођења радова одвојити према врстама и одлагати у водонепропусне контејнере, а даље га збрињавати у договору са надлежним комуналним предузећем са којим ће инвеститор склопити уговор о збрињавању отпада, а о начину одлагања и збрињавању наведеног отпада, уредно водити евиденцију.
- Комунални чврсти отпад, папир и картон, папирна и картонска амбалажа, пластика и пластична амбалажа, потрошене гуме које ће настајати у процесу рада, прикупљати, одвојити према врстама, а затим одлагати у затворене водонепропусне контејнере и одвозити у договору са надлежном комуналном службом.
- Све врсте пластичне и картонске амбалаже, зауљене крпе или заштитну радну одјећу која се евентуално може појавити у току функционисања предметног објекта и која може бити контаминирана уљима и мастима, одлагати одвојено од осталог отпада у затворене водонепропусне контејнере, те одвозити у договору са надлежном службом.
- Уговоре за збрињавање свих врста отпада закључити са овлашћеним институцијама у складу са Каталогом отпада („Службени гласник Републике Српске“, бр. 39/05 и 79/18).
- Отпадна уља и мазива прикупљати у посебним бачвама, складиштити у индустријском кругу хидроелектране на наткривеној подлози, а затим испоручивати овлаштеној институцији.

- Приликом израде Елабората о уређењу градилишта, дефинисати начин збрињавања отпадних вода, грађевинског и другог отпада, те предвидјети тачне количине материјала који ће се морати одстранити приликом извођења радова и израдити план њиховог одлагања у складу са Законом о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13, 106/15, 3/16 и 84/19).
- Механизација и машине које ће се користити при раду, морају бити технички исправне и мора се редовно вршити њихов преглед, да не би дошло до испуштања, цурења горива, техничких уља и масти из механизације и машина.
- У случају неконтролисаног испуштања горива, техничких уља и масти из механизације и машина које се користе при раду, обезбиједити средства за брзо упијање нафтних деривата, а загађено земљиште механички одстранити и одложити у водонепропусан контејнер (предвиђен за одлагање опасног отпада), до његовог коначног збрињавања, јер отпад који настаје на овај начин представља опасан отпад и наведена врста отпада се не смије мијешати и одлагати заједно са другим отпадом.
- Урадити Акциони план заштите у случају просипања опасних материја, у циљу спречавања загађења површинских и подземних вода, као и земљишта.

У току експлоатације:

- Произвођач и ималац отпада је одговоран за еколошки прихватљиво складиштење отпада, прије његовог поврата или одлагања.
- Произвођач или ималац отпада може вршити поврат или одлагање, сам користећи адекватну опрему, поступак или постројење за поврат или одлагање у складу са прописаним условима или користећи овлаштену службу за третман отпада уз надокнаду.
- Комунални отпад одлагати у затворене контејнере.
- Искориштене нафтне деривате (уља и мазива) сакупљати и складиштити у металну бурад, заштићену од атмосферског утицаја и приступа неовлашћених лица, до збрињавања са овлашћеном институцијом.
- Уговоре за збрињавање свих врста отпада закључити са овлашћеним институцијама у складу са Каталогом отпада („Службени гласник Републике Српске“, бр. 39/05 и 79/18).
- Придржавати се Плана управљања отпадом, припремљеног у складу са чланом 22. Закона о управљању отпадом („Службени гласник Републике Српске“, бр. 111/13, 106/15, 16/18 и 70/20).

3.2.6. Мјере за заштиту вегетације, флоре, фауне и екосистема

У току изградње:

- Приликом извођења планираних радова строго водити рачуна да се што мање наруши стабилност екосистема.
- Извођење радова треба обављати у границама обухвата радова дефинисаним урбанистичким документима (извођење радова ван пројектованих граница није дозвољено и под надзором одговарајућих стручњака).
- Квалитетнију земљу из ископа користити за рекултивацију околног земљишта и насипа, а до употребе ову земљу депоновати на одређене локације и заштити од ерозије, а вишак земљишта, камена и дрвета се не смије депоновати дуж ријеке.
- Забрањује се депоновање било које врсте отпада на предметној локацији.
- Постојећу вегетацију треба максимално чувати, а на обешумљеним површинама планирати шумско-мелиоративне радове.
- Сјечу шуме на падинама које окружују језеро вршити на начин да се спријечи ерозија и засипање језера и отварање клизишта.

- Током изградње потребне инфраструктуре и објеката хидроелектране спријечити могућности одрона и ерозије, што може довести до јаче деградације већег дијела екосистема.
- За организацију унапређења, заштите и искоришћавања рибљег фонда изградити салмонидно мрјестилиште, које би обједињавало производњу млађи, производњу конзумне рибе (кавезни или слични узгој), те експлоатацију рибе из отворених водених средина, вршењем спортског риболова, а овакво удружење би се бавило унапређењем и заштитом цјелокупног воденог и ужег обалног простора, укључујући и узгојне мјере из области шумарства (подизање шумских засада, борба против бујица).
- По завршетку изградње акумулације долази до спуштања затварача на преливним пољима ради пуњења акумулације, а динамика спуштања затварача се мора прилагодити захтјеву да се обезбиједи неопходна проточност на низводном току ријеке.
- Придржавати се свих мјера заштите воде и ваздуха јер оне уједно представљају мјере заштите за флору и фауну.
- Приликом извођења радова и кориштења објекта, максимално сачувати све биљне и животињске врсте које су у категорији заштићених (ендемичне, ријетке и угрожене).
- Извршити детаљна и дуготрајна истраживања водоземаца, гмизаваца, птица и сисара, да би се поуздано могло рећи које су врсте птица присутне на овоме подручју и на основу тога извршити валоризацију, на основу које би се могао прописати адекватан мониторинг.
- Ограничити крчење вегетације, кретање грађевинских машина, механизације и транспортних средстава искључиво за простор одобрен Главним пројектом.
- Извршити хортикултурно уређење овог простора коришћењем аутохтоног садног материјала, а у функцији заштите од буке и прашине, као и функцији очувања природног изгледа пејзажа.
- Површине оштећене грађевинским радовима, након завршених радова довести у првобитно стање или уредити у складу са Пројектом вањског уређења на том простору.
- Вршити предузимање мјера за заштиту од пожара.
- Спречавање инцидентних ситуација (изливање масти, уља, и других опасних материја у околна станишта).
- При пројектовању позиције будућег далековода, на дијелу који пролази кроз шумска подручја, одабрати најповољнију трасу са становишта очувања стабилности шумских екосистема.
- Посебну пажњу посветити заједницама црног бора које су фрагментарно заступљене у ширем рејону предметног подручја.

У току експлоатације:

- Након извршених радова обавезно спровести мјере рекултивације и санације терена (околног земљишта, насипа), а за санацију терена користити квалитетну земљу из ископа.
- Неопходно је формирати и побољшати фитосанациони појас приобаља, као намјенски појас који ће имати заштитну и еколошку функцију, а исти формирати од врста које су отпорне на промјену водног режима, а то су аутохтоне врсте које су градиле узани појас хигрофилне вегетације (*Alnus glutinosa*, *Fraxinus angustifolia*, *Salix fragilis*, *Salix alba* i *Populus alba*).
- Врсте дрвећа које су посјечене на обалама, замјенити врстама које су ту расле прије потапања и које добро подносе промјену водног режима, а хортикултурно уређење локације извести као слободно непарковско, уз употребу искључиво аутохтоне флоре.
- Мјере заштите за строго заштићене дивље врсте биљака, животиња и гљива, као и мјере заштите њихових станишта у складу са Уредбом о строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама („Службени гласник Републике Српске“, број 65/20), односе се на сљедеће забране:

- Уништавање јединки биљака и гљива и њихових развојних облика брањем, сакупљањем, сјечењем или ископавањем и чупањем из коријена у свим фазама биолошког циклуса и угрожавање или уништавање њихових станишта;
- Држање и трговину самониклим строго заштићеним биљкама и гљивама и њиховим развојним облицима;
- Хватање, држање или убијање строго заштићене врсте животиња у свим фазама биолошког циклуса, оштећење или уништавање њихових развојних облика, јаја, гнијезда и легла, као и подручја њиховог размножавања, одмарања и угрожавање или уништавање њихових станишта и слично;
- Намјерно узнемиравање нарочито у вријеме размножавања, подизања младих, миграције и хибернације;
- Пресијецање миграторних путева;
- Прикривање, држање, узгајање, трговину, извоз, превоз, отуђивање или на било који начин прибављање и јавно излагање животиња, укључујући све њихове деривате и развојне облике.

3.2.7. Мјере за заштиту пејзажа

За вријеме изградње:

- Смањити непотребно уништавање околних површина.
- Спречавати стварање депонија и непредвиђених одлагалишта грађевинског и другог отпада.
- Забрањено је крчење шума и вегетације изван површина предвиђених техничком докумнетацијом.
- Спровести мјере за заштиту од пожара.
- У току израде Главног пројекта израдити Пројекат пејзажног уређења.

У току експлоатације:

- Додатно хортикултурно уређивати и одржавати зеленило на простору бране.
- Рекултивисати површине на којој је било смјештено радничко насеље.
- Рекултивисати површине на којима је било смјештено привремено одлагалиште грађевинског отпада и земље.
- Уклонити ријечни нанос (смеће, дрвна маса и друго), са приобаља акумулације.

3.2.8. Мјере за заштиту природног и културно-историјског наслеђа

- Уколико се у току извођења радова наиђе на археолошки локалитет или предмете геолошко - палеонтолошког или минеролошко - петрографског поријекла, а за које се претпоставља да имају својство споменика природе, о томе одмах обавијестити Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске и предузети све мјере како се културно или природно добро не бих оштетило до доласка овлашћеног лица (члан 79. Закона о културним добрима, члан 47. Закона о заштити природе).
- Уколико у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, одмах без одлагања прекинути радове и обавијести Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске и предузети мјере да се налаз не уништи и да се сачува на мјесту и у положају у коме је откривен члан 82. Закона о културним добрима.
- У случају откривања археолошких налаза неопходно је да надлежна служба за заштиту културно - историјског наслеђа руководи или под својим надзором спроведе поступак истраживања и документовања локалитета. У зависности од карактера налаза, одредиће се могућности и методе његове заштите и очувања примјеном сљедећих мјера: конзервација налаза поновним

затрпавањем, пресељење налаза, пресељење дијела налаза уз конзервацију преосталог дијела локалитета поновним затрпавањем.

3.2.9. Мјере за заштиту ихтиофауне у току изградње и експлоатације

- Прије почетка било каквих радова на риболовној води, обавезно обавијестити надлежно риболовно удружење.
- Водозахват изградити тако да не буде угрожен еколошки прихватљив минимални проток воде који ће омогућити обављање нормалне функције водених организама уз нормалну репродукцију и одржавање биолошке разноврсности водотока низводно од бране, а самим тим и постојећег екосистема.
- Током грађења обезбиједити несметану проточност корита, како не би биле угрожене рибе на низводним дионицама.
- Приликом преграђивања корита ријеке предузети мјере заштите риба.
- Поставити уређаје који спречавају улазак риба у излазне грађевине, односно турбинска постројења хидроелектране.
- Све активности на градилишту око заштите ихтиофауне, морају се одвијати кроз сарадњу са риболовачким друштвом.
- Носиоц пројекта је дужан да се придржава услова из закљученог Уговора а са СРД „Језеро“ Рудо од 14.04.2014. год. који је на снази до краја концесије, те на основу члана 4. предметног Уговора извршавати одредбе члана 73. Закона о рибарству по којем ће извршавати накнаду за порибљавање и чување рибљег фонда и друге обавезе.
- Очувати рибљи фонд, посебно младицу и липљен, при чему нарочиту пажњу треба посветити природним мријестилиштима у периодима мријешћења.
- Очување рибљег фонда омогућити рибљим преводницама, преносницама или редовним порибљавањем аутохтоним врстама.
- Стално пратити одржавање и развој популација ријетких угрожених врста и предузимати мјере њихове заштите.
- Вјештачко порибљавање вршити одраслом млађи, у обиму који је потребан.
- Забрањено је вршење спортског риболова младице и липљана до формирања богатијег рибљег насеља, када се може одобрити риболов у ограниченом обиму.
- Послије формирања акумулације у циљу заштите аутохтоних рибљих популација, строго забранити уношење алохтоних врста риба.
- Могућу реконструкцију будућег станишта риба, колико је могуће треба усмјерити ка организацији економски рентабилне и програмиране експлоатације.
- За највећи дио акумулације треба одабрати одговарајуће дубинске врсте риба из породице салмонида и вршити стално порибљавње и то одраслом млађи (језерска пастрмка, језерска златовчица).
- Изградити производно мријестилишно - рибогојни објект за обезбјеђивање млађи за порибљавање.
- Интензивно порибљавање треба бити регулисано израдом и примјеном научно-стручних Програма порибљавања којиће допринијети успостављању квалитетно-квантитативног стања ихтиофауне, прије формирања акумулације.
- Порибљавање вршити у складу са прописима којим је уређена област порибљавања у водотоцима.
- Осигурати неометано испуштање утврђеног еколошки прихватљивог протока из акумулације, посебно у периоду ниског водостаја.

- Свакодневно контролисати подручје у обухвату ХЕ од загађења које може довести до угинућа и масовног помора рибљег фонда.
- У случају угинућа риба одмах обавијестити надлежне институције из области рибарства.
- Вршити повремену контролу ефикасности порибљавања и на основу добијених података уводити одговарајуће мјере.
- Пратити популације зообентоса, фитобентоса, зоопланктона и фитопланктона у току изградње и рада акумулације, како би се дошло до нових спознаја о понашању природних популација у новонасталим условима, што би имало велике користи у развоју како фундаменталне, тако и апликативне биологије.
- Спријечити брзо пражњење акумулације приликом извођења редовних ремонта бранских постројења, како не би дошло до физичких поремећаја водене средине.
- Предузети мјеру за заштиту водних и копнених врста које су у категорији заштићених врста (ендемичне, ријетке и угрожене).

3.2.10. Мјере за заштиту здравља становништва

За вријеме изградње:

- У циљу минимизације утицаја на здравље радника, околног становништва и ресурса животне средине, рад на изградњи треба да се организује у строго хигијенско – санитарном режиму.
- Током изградње осигурати службу примарне задржавствене заштите за раднике на градилишту, како не би дошло до додатног оптерећења на локалну задржавствену заштиту.
- Уколико се изградњом објекта појави било који негативан утицај на здравље људи и животну средину, изврши обавјештавање у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и надлежностима Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске.
- Инвеститор је дужан обезбиједити хигијенско–техничке мјере заштите радника, радну одјећу, превентивне здравствене прегледе и друге мјере личне и колективне заштите радника градилишта.
- Вода резервоара која се користи за пиће током градње треба да испуњава захтјеве Правилника о здравственој исправности воде намјењене људској потрошњи („Службени гласник Републике Српске“, број 88/17).

У току експлоатације:

- Извршити благовремено обавјештавање уколико се појави било који негативан утицај на здравље људи и животну средину у току изградње и експлоатације предметне хидроелектране у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и надлежностима Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске.
- Следијити Здравствену политику и стратегије за здравље у Републици Српској и препоруке Стратегије 5. за праћење и редукцију ризичних фактора животне и радне средине и јачање инфраструктуре и функције установа за Здравствену заштиту у поступку израде просторних и других планова, односно основа и друге инвестиционо- техничке документације који су у вези са Националним акционим планом за здравље и животну средину.
- Приступ кругу постројења незапосленим особама је забрањен.
- Знакове забране истакнути на видљивим мјестима.
- Послодавац је дужан дневни режим рада организовати у складу са сезонским температурним варијацијама и усаглашавати са законским прописаним условима (љети постоје ограничења и законска обавеза поштовања исти).
- Разрадити сценарије за потенцијана ванредна стања услјед елементарних непогода, пожара, земљотреса, поплава или људског фактора, и предложити мјере смањења негативних

последица по животну средину и здравље становништва који морају бити комплементарни са општинским плановима и елементарне непогоде и спречавање разорних последица по становништво и заједницу општине.

- Именовати лице задужено за заштиту животне средине које ће обављати сљедеће задатке:
- Пратити и контролисати све радње у домену заштите животне средине,
- Организовати извршење мониторинг програма,
- Архивирати и анализирати податке добивене мјерењима те предузимати потребне радње у случају прекорачења емисија,
- Слати извјештаје о мониторингу надлежним органима и обавјештавати јавност о стању животне средине,
- Вршити едукацију запослених са мјерама потребним за заштиту животне и радне средине.

3.2.11. Мјере заштите инфраструктуре

- Редовно одржавати и реконструисати локалне путеве који се користе за потребе изградње.
- Након изградње хидроелектране извршити реконструкцију и вратити у пријашње стање све локалне путеве, како би се омогућила несметана комуникација становништву које ту живи.
- По захтјевима надлежног електродистрибутивног предузећа предузети све неопходне активности да ниједан корисник не остане без електричне енергије.
- У мјестима гдје евентуално дође до колизије са локалним водоводом, обезбиједити несметано снабдјевање воде, становништву које користи тај водовод, приликом извођења радова.

3.2.12. Организационе мјере заштите

- У циљу минимизације утицаја на здравље радника, околног становништва и ресурса животне средине, рад организовати у строго хигијенско – санитарном режиму.
- Грађевински радови на изградњи морају бити у фази да омогућују нормални почетак и несметано извођење радова.
- Сав материјал који се употребљава, мора бити доброг квалитета и одговарати постојећим прописима и стандардима.
- Грађевински радови треба да се изводе тако да се не оштећују површине и природни садржаји мимо пројекта (због непажње или нестручног рада) и да се посао обавља тако да не долази до непотребног прашења, просипања земље, бацања отпада, а сав грађевински отпад треба одмах прикупљати и депоновати на за то одређени и уређени простор, прије одвожења са локације.
- Потребно је извршити детаљне прегледе комплетне електроинсталације на градилишту са аспекта заштите на раду и при прегледу обратити пажњу на прописно уземљивање свих металних маса у објекту, аутоматско искључење напајања у случају потребе и друге мјере заштите које се наводе у пројекту електроинсталације.
- Сва предвиђена машинска опрема и инсталације треба да одговарају важећим стандардима и нормама квалитета.
- Сва уграђена опрема и инсталације морају бити заштићени одговарајућим премазима, те испитани пробама на одговарајући притисак и непропусност изолације (испитивано одговарајућим напоном).
- Предузети мјере спречавања расипања материјала на приступним путевима (из возила која транспортују материјал потребан за изградњу), а ако до тога дође потребно је исти уклонити.
- У току експлоатације наведених објеката, неопходно је у оквиру законских рокова вршити контролу примјене наложених мјера заштите животне средине.
- Предузимање опсежних превентивних мјера за заштиту од пожара према важећим стандардима и обезбјеђивање потребних средстава за почетно гашење, односно брзу локализацију пожара,

те обучавање радника за стручно и безбједно руковање уређајима и средствима за гашење, односно локализацију пожара.

- Одмах је потребно звучно упозорити на избијање пожара и обавјестити полицију и најближу ватрогасну јединицу, гасити пожар до њиховог доласка и учествовати у гашењу расположивим људством и средствима.

3.2.13. Мјере заштите од електромагнетног зрачења

- Штетно дејство електричних и магнетских поља крајње ниских фреквенција, која се стварају у близини постројења која раде под високим напоном (разводна постројења високог напона, трансформаторске станице, далеководи, електране) спријечити предузимањем одговарајућих заштитних мјера.
- Мјере пасивне заштите дејства електричних и магнетских поља обухватају мјере којима се ограничава вријеме боравка лицима која раде у зони електричних и магнетских поља, коришћење аутоматске и даљинске контроле операција које се одвијају у таквом пољу и постављањем радних мјеста на довољну удаљеност од тих поља. Ако је јачина поља на радном мјесту већа од јачине предвиђене одговарајућим националним нормама, или ако начин обављања радова не одговара условима који су прописани нормативним актима, предузимају се мјере активне заштите.
- Мјере активне заштите дејства електричних и магнетских поља заснивају се на коришћењу средстава која штите изложена лица од утицаја електричног поља. Та заштита се обезбјеђује средствима личне и опште заштите. Лична заштитна средства чине екранирајућа одјећа, екранирајући шљем и специјална обућа. Заштитна екранирајућа одјећа штити експонованог радника од штетног дејства електричног поља и спречава протицање струје пражњења кроз организам.
- Ограничити вријеме боравка лицима која раде у зони електричних и магнетских поља, користити аутоматске и даљинске контроле операција које се одвијају у таквом пољу, Користити средства за заштиту лица од утицаја електричног поља, која раде на одржавању далековода (екранизирајућа одјећа, екранизирајући шљем и специјалну обућу).
- Према Закону о заштити од нејонизујућег зрачења ("Службени гласник Републике Српске", бр. 36/19) и Правилнику о изворима нејонизујућег зрачења од посебног интереса ("Службени гласник Републике Српске", бр. 112/05) вршити испитивање нејонизујућег зрачења. Свако слиједече мјерење се врши при промјени услова коришћења, повећању броја извора нејонизујућег зрачења, реконструкције објекта са извором нејонизујућег зрачења. Периодично испитивање нејонизујућег зрачења се врши сваке треће године, а врши се на мјерним мјестима у подручју повећане осјетљивости у околини трафостанице.

3.2.14. Мјере након затварања и престанка рада постројења

- Локације постројења вратити у првобитно стање, уклонити отпад и опрему и терен локације потпуно рекултивисати.

4. Приликом рада постројења не смију се прекорачити граничне вриједности за загађујуће материје и то:

4.1. Вриједности квалитета ваздуха морају бити усклађене са граничним вриједностима нивоа загађујућих материја у ваздуху утврђене Уредбом о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12).

Граничне вриједности, толерантне вриједности и граница толеранције за заштиту здравља људи за сумпор-диоксид, азот-диоксид, суспендоване честице (PM₁₀ , PM_{2.5}), олово, бензен и угљен- моноксид:

Период узимања средње вриједности мјерења	Гранична вриједност	Граница толеранције	Толерантна вриједност
Сумпор-диоксид			
Један сат	350 µg/m ³	150 µg/m ³	500 µg/m ³
Један дан	125 µg/m ³	-	125 µg/m ³
Календарска година	50 µg/m ³	-	50 µg/m ³
Азот-диоксид			
Један сат	150 µg/m ³	75 µg/m ³	225 µg/m ³
Један дан	85 µg/m ³	40 µg/m ³	125 µg/m ³
Календарска година	40 µg/m ³	20 µg/m ³	60 µg/m ³
Суспендоване честице PM₁₀			
Један дан	50 µg/m ³	25 µg/m ³	75 µg/m ³
Календарска година	40 µg/m ³	8 µg/m ³	48 µg/m ³
Суспендоване честице PM_{2,5} СТАДИЈУМ 1			
Календарска година	25 µg/m ³	5 µg/m ³	30 µg/m ³
Суспендоване честице PM_{2,5} СТАДИЈУМ 2			
Календарска година	20 µg/m ³	-	20 µg/m ³
Олово			
Један дан	1 µg/m ³	-	1 µg/m ³
Календарска година	0,5 µg/m ³	0,5 µg/m ³	1 µg/m ³
Бензен			
Календарска година	5 µg/m ³	3 µg/m ³	8 µg/m ³
Угљен-моноксид			
Максимална дневна осмочасовна средња вриједност	10 mg/m ³	6 mg/m ³	16 mg/m ³
Један дан	5 mg/m ³	5 mg/m ³	10 mg/m ³
Календарска година	3 mg/m ³	-	3 mg/m ³

Циљна вриједност за суспендоване честице PM_{2,5}

Период узимања средње вриједности мјерења	Циљна вриједност
Календарска година	25 µg/m ³

Циљна вриједност за приземни озон

Циљ	Период рачунања просјечне вриједности	Циљна вриједност
Заштита здравља људи	Максимална дневна осмочасовна средња вриједност	120 µg/m ³
Заштита вегетације	Од маја до јула	18 000 µg/m ³

Циљна вриједност за арсен, кадмијум, никл и бензо(а)пирен

Загађујућа материја	Циљна вриједност
Арсен	6 ng/m ³
Кадмијум	5 ng/m ³
Никл	20 ng/m ³
Бензо(а)пирен	1 ng/m ³

4.2. Дозвољени нивои вањске буке према Правилнику о дозвољеним границама интензитета звука и шума („Службени лист СРБиХ“, број 46/89):

Подручје (зона)	Намјена подручја	Највиши дозвољени ниво вањске буке (dBA)			
		Еквивалентни нивои		Вршни нивои	
		дан	ноћ	L ₁₀	L ₁
I	Болничко, љечилишно	45	40	55	60
II	Туристичко, рекреацијска, опоравилишно	50	40	60	65
III	Чисто стамбено, васпитно-образовне и здравствене институције, јавне зелене и рекреацијске површине	55	45	65	70
IV	Трговачко, пословно, стамбено и стамбено уз саобраћајне коридоре, складишта без тешког транспорта	60	50	70	75
V	Пословно, управно, трговачко, занатско, сервисно (комунални сервис)	65	60	75	80
VI	Индустријско, складишно, сервисно и саобраћајно без станова	70	70	80	85

Дјеловање буке изван локације постројења не смије да прелази дозвољену границу за четврту зону, с обзиром да се у овом случају ради о тој зони.

4.3. Граничне вриједности загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту сходно Правилнику о граничним и ремедијационим вриједностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник Републике Српске“, број 82/21):

	Земљиште/седи-мент (mg/kg апсолутно суве материје)			Земљиште/седи-мент (mg/kg апсолутно суве материје)			Земљиште/седи-мент (mg/kg апсолутно суве материје)	
	Гранична вриједност	Ремедијациона вриједност		Гранична вриједност	Ремедијациона вриједност		Гранична вриједност	Ремедијациона вриједност
Метали								
Кадмијум (Cd)	0,8	12	Хром (Cr)	100	380	Бакар (Cu)	36	190
Никл (Ni)	35	210	Олово (Pb)	85	530	Цинк (Zn)	140	720
Жива (Hg)	0,3	10	Арсен (As)	29	55	Баријум (Ba)	160	625
Кобалт (Co)	9	240	Берилијум (Be)	1,1	30	Талијум (Th)	1	15
Молибден (Mo)	3	200	Селен (Se)	0,7	100	Калај (Sn)	-	900
Антимон (Sb)	3	15	Телур (Te)	-	600	Ванадијум (V)	42	250
Сребро (Ag)	-	15						
Неорганска једињења								
Цијаниди – слободни	1	20	Цијаниди – комплекс (pH ≥ 5)	5	50	Бромиди (mgBr/l)	20	-
Цијаниди – комплекс (pH < 5) ^{1*}	5	650	Тиоцијанати (укупни)	1	20	Флуориди (mgF/l)	500*	-

Ароматична органска једињења								
Бензен	0,01	1	Стирен (винилбензен)	0,3	100	Катехол (о-дихидрокси бензен)	0,05	20
Етилбензен	0,03	50	Фенол	0,05	40	Резорцинол (m-дихидрокси бензен)	0,05	10
Толуен	0,01	130	Крезол (укупни)	0,05	5	Хидрохинон (p-дихидрокси бензен)	0,05	10
Ксилени	0,1	25	Додецилбензен	-	1.000	Ароматични растварачи	-	200
Полициклични ароматични угљоводоници (РАН)								
РАН (укупни) ^{2*}	1	40						
Хлоровани угљоводоници								
1,1,2-трихлоретан	0,4	10	Хлоронафтален	-	10	Тетрахлоранилин	-	30
Трихлоретен	0,1	60	Монохлоранилин	0,005	50	Пентахлоранилин	-	10
Тетрахлорметан	0,4	1	Полихлоровани бифенили (укупни) ^{5*}	0,02	1	4-хлорметилфенол	-	15
Тетрахлоретен	0,002	4	Екстрактабилна халогенизована органска једињења (ЕОХ)	0,3	-	Диоксин	-	0,001
Хлорбензени (укупни) ^{3*}	0,03	30	Дихлоранилин	0,005	50	Трихлоранилин	-	10
Хлорфеноли (укупни) ^{4*}	0,01	10						
Пестициди								
DDT/DDD/DDE (укупни)	0,01	4	α-НСН	0,003	-	Хлордан	0,00003	4
Дрини ^{6*}	0,005	4	β-НСН	0,009	-	Ендосулфан	0,00001	4
Алдрин	0,00006	-	γ-НСН	0,00005	-	Хептахлор	0,0007	4
Диелдрин	0,0005	-	Атразин	0,0002	6	Хептахлор епоксид	0,000002	4
Ендрин	0,00004	-	Карбарил	0,00003	5	Манеб	0,002	35
НСН-једињења ^{7*}	0,01	2	Карбофуран	0,00002	2	МСРА ^{8*}	0,00005	4
Органо калајна једињења (укупни)	0,001	2,5	Азинфосметил	0,000005	2			
Остале загађујуће материје								
Циклохексанон	0,1	45						
Фталати (укупни) ^{9*}	0,1	60						
Азбест	-	100						
Укупни нафтни угљоводоници (фракције C ₆ -C ₄₀)*	50	5.000	Бутанол	-	30	Формалдехид	-	0,1
Пиридили	0,1	0,5	1,2 бутилацетат	-	200	Изопропанол	-	220
Тетрахидрофуран	0,1	2	Етилацетат	-	75	Метанол	-	30
Тетрахидротиофен	0,1	90	Диетиленгликол	-	270	Метил-терцијарни-бутил-етар (МТВЕ)	-	100
Трибромометан	-	75	Етиленгликол	-	100	Метилетилкетон (МЕК)	-	35
Акрлонитрил	0,000007	0,1						

4.4. Граничне вриједности за квалитет воде, у складу са Правилником о условима испуштања отпадних вода у површинске воде („Службени гласник Републике Српске“, број 44/01):

Редни број	Параметар	Јединица мере	Гранична вредност
1.	Температура воде	°C	30
2.	рН		6,5-9,0
3.	Алкалитет	mg. CaCO ₃ /l	-
4.	Електропроводљивост	μS/cm	-
5.	Остатак испарења-укупни	mg/l	-
6.	Остатак-нефилтрабилни	mg/l	35
7.	Остатак-филтрабилни	mg/l	-
8.	Суспендоване материје по <i>Imhoff-u</i>	ml taloga/l	0,5
9.	Растворени кисеоник	mg/l % засићења	-
10.	НРК	mg/l	125
11.	ВРК ₅	mg/l	25
12.	Амонијачни азот	mg/l	10
	Амонијак	mg/l	-
13.	Нитритни азот	mg/l	1
14.	Нитратни азот	mg/l	10
15.	Укупни азот	mg/l	15
16.	Укупни фосфор	mg/l	3
17.	Масти и уља	mg/l	-
18.	Гвожђе	mg/m ³	2 000
19.	Кадмијум	mg/m ³	10
20.	Манган	mg/m ³	500
21.	Никл	mg/m ³	10
22.	Олово	mg/m ³	10
23.	Укупни хром	mg/m ³	100
24.	Цинк	mg/m ³	1 000

Параметри и класе квалитета површинских вода у складу са Уредбом о класификацији вода и категоризацији водотока („Службени гласник Републике Српске“, број 42/01):

Параметар	Класа квалитета површинских вода				
	I	II	III	IV	V
рН – вриједност	6,8–8,5	6,8–8,8	6,5-9,0	6,5–9,5	<6,5;>9,5
Алкалитет, као CaCO ₃ g/m ³	>175	175-150	150-100	100-50	<50
Укупна тврдоћа, као CaCO ₃ , g/m ³	>160	160-140	140-100	100-70	<70
Електропроводљивост, μS/cm	<400	400-600	600-800	800-1500	>1500
Укупне чврсте материје, g/m ³	<300	300-350	350-450	450-600	>600
Укупне сусп.материје, g/m ³	<2	2-5	5-10	10-15	>15
Растворени кисеоник, g/m ³	>7	7-6	6-4	4-3	<3
Засићеност кисеоником, %	80-100	80-70	70-50	50-20	<20
Презасићеност кисеоником		110-120	120-130	130-150	>150
БПК ₅ при 20°C, g O ₂ /m ³	<2	2-4	4-7	7-15	>15
ХПК из KMnO ₄ , g O ₂ /m ³	<6	6-10	10-15	15-30	>30
Амонијачни азот, g/m ³	<0,1	0,1-0,2	0,2-0,4	0,4-1,0	>1,0
Нитритни азот, g/m ³	<0,01	0,01-0,03	0,03-0,05	0,05-0,2	>0,2
Нитратни азот, g/m ³	<1	1-6	6-12	12-30	>30
Фосфор, g/m ³	<0,01	0,01-0,03	0,03-0,05	0,05-0,1	>0,1
РАН, mg/m ³	<0,1	0,1-0,2	0,1-0,2	0,2-0,5	>0,5
PCBs, mg/m ³	<0,01	<0,02	0,02-0,04	0,04-0,06	>0,06

Фенолни индекс, mg/m ³	<1	1-3	3-5	5-10	>10
Минерална уља, mg/m ³	<10	10-20	20-50	50-100	>100
Детерџенти, mg/m ³	<100	100-200	200-300	300-500	>500
Гвожђе, mg/m ³	<100	100-200	200-500	500-1000	>1000
Манган, mg/m ³	<50	50-100	100-200	200-400	>400
Олово, mg/m ³	<0,1	0,1-0,5	0,5-2	2-5	>5
Кадијум, mg/m ³	-	0,05-1	1-2	2-5	>5
Арсен, mg/m ³	<10	10-20	20-40	50-70	>70
Укупни хром, mg/m ³	<5	5-15	15-30	30-50	>50
Сулфати, g/m ³	<50	50-75	75-100	100-150	>150
Хлориди, g/m ³	<20	20-40	40-100	100-200	>200
Флуориди, g/m ³	<0,5	0,5-0,7	0,7-1,0	1,0-1,7	>1,7
Укупни колиформи, N/100ml	<50	50-5000	5*103-5*104	5*104-5*105	>105

5. Мониторинг

5.1. Одговорно лице постројења дужно је проводити мониторинг загађујућих материја на следећи начин:

Мониторинг у току изградње:

Предмет мониторинга	Параметар који се осматра	Мјесто вршења мониторинга	Вријеме и начин вршења мониторинга
Квалитет ваздуха	Према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12), и то: сумпорни оксиди SO ₂ , азотни оксиди NO, NO ₂ , NO _x , O ₃ , угљиководоници, укупне лебдеће честице (УЛЧ), параметри вјетра - брзина и смјер, хидрометеоролошки параметри - температура, релативна влажност и атмосферски притисак	У оквиру парцела извођења грађевинских радова	Четири пута годишње (прољеће, љето, јесен и зима) континуирано седмодневно мјерење
Квалитет површинских вода	Физичко-хемијски и биолошки параметри (основни показатељи квалитета воде)	Средишњи дио успора, као и после преградног мјеста	Четири пута годишње (сезонски)
Квалитет подземних вода	Физичко-хемијски и биолошки параметри (основни показатељи квалитета воде)	Код преградног мјеста	Четири пута годишње (сезонски)
Хидрометеоролошка мјерења	Мјерење водостаја (протока), температуре воде, температуре ваздуха на лицу бране, влажности, мјерење падавина, мјерење суспендованог наноса	Узводно од акумулације, уређени мјерни профил низводно од преградног мјеста и машинске зграде.	Сви параметри се мјере дневно сем мјерења суспендованог наноса који се мјери једном годишње
Отпад	Евиденција о производњи, врстама отпада, прикупљању и коначном збрињавању отпада	У зони грађевинских радова	Дневно
Емисија буке	Интензитет нивоа буке	У зони грађевинских радова	Вршити мјерење буке четири пута годишње

Квалитет земљишта	Садржај тешких метали	На локацији инцидента	У случају инцидентних ситуација
Флора, фауна и иктиофауна	Утврђивање промјена на флори и фауни Праћење оштећења појединих врста флоре Праћење квалитативног и квантитативног стања, те праћење здравственог стања иктиофауне Карактеристичне врсте појединих категорија фауне, посебно ловне дивљачи	У зони грађевинских радова и ближој околини	Прије почетка изградње хидроелектране потребно је урадити Извјештај нултог стања флоре и фауне ријеке Лим, на локацији будуће ХЕ „Мрсово“
Ерозија	Ерозије терена	На подручју слива акумулације ХЕ „Мрсово“	Континуирано

Мониторинг у току експлоатације:

Предмет мониторинга	Параметар који се осматра	Мјесто вршења мониторинга	Вријеме и начин вршења мониторинга
Емисија буке	Интензитет нивоа буке	Код преградног мјеста	Вршити мјерење буке два пута годишње (сезонски).
Квалитет ваздуха	Према Уредби о вриједностима квалитета ваздуха (Сл. гл. РС, број 124/12) и то: сумпорни оксиди SO ₂ , азотни оксиди NO, NO ₂ , NO _x , Оз, угљиководоници, укупне лебдеће честице (УЛЧ), параметри вјетра - брзина и смјер, хидрометеоролошки параметри - температура, релативна влажност и атмосферски притисак	Код преградног мјеста	Два пута годишње континуирано седмодневно мјерење
Квалитет и проток површинских вода	Параметри квалитета воде (рН – вриједност, температура, амонијачни азот, нитритни азот, нитратни азот, фосфор, талог након 0,5 h таложења, укупне суспендоване материје, БПК5 при 20°C, ХПК дихроматни, РАН, минерална уља, детерџенти, гвожђе, манган, олово, кадмијум, арсен, укупно хром, сулфати, хлориди, флуориди, уз обавезно укључену мутноћу, температуру и проток воде у складу са Законом о водама (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 50/06, 92/09 и 121/12.	Средишњи дио успора акумулације На испушту из бране, односно последије турбина.	Четири пута годишње (сезонски) аутоматском мјерном опремом
Квалитет земљишта	Садржај тешких метала, ТРН-а и ПАХ-ове.	На локацији – око трансформатора	Два пута годишње

Флора, фауна и ихтиофауна	Утврђивање промјена на флори и фауни, праћење оштећења појединих врста флоре, праћење квалитативног и квантитативног стања, те праћење здравственог стања ихтиофауне карактеристичне врсте појединих категорија фауне, посебно ловне дивљачи	Подручје акумулационог језера, приобални регион, подручје на граници са шумским екосистемом, шумски екосистем. Прибранско подручје ХЕ, средишњи и узводни дио ХЕ, ријечни ток Лима прије и после акумулационог језера.	Стално праћење узимање узорака (два пута годишње) – узорке животних заједница воде узимати репрезентативним пробама. Одређивање величине популације по јединици простора екосистема. Стандардна истраживања популација животиња и птица
Оскултација бране – геодетска мјерења	Обухватају хоризонтална, радијална, тангенцијална и вертикална помјерања на тијелу бране најмање једном мјесечно у циљу оцјене стабилности бране (геодетска мјерна опрема)	Брана	Мјесечни извјештај о помјерању на тијелу бране, са оцјеном стабилности бране
Оскултација бране – механичко телеметријска мјерења	Мјерења рада дилатационих спојница између блокова, релативно хоризонтално помјерање дијелова конструкције, ротација дијелова конструкције, напони у темељној спојници и напони у тијелу бране	Тијело бране, дилатационе спојнице, темељна спојница	Континуиран мониторинг
Оскултација бране – хидрогеолошка мјерења	Мјерења нивоа подземних вода на пијезометрима, протицаји на преливима, мјерења процједних вода испод тијела бране у кориту ријеке, мјерења нивоа подземне воде у боковима, те дуж акумулације са обје обале.	Подручје бране и акумулације	Једном мјесечно у циљу оцјене утицаја акумулације на подземне воде, као и за утврђивање губитака воде из акумулације.
Оскултација бране хидрометеоролошка мјерења	Мјерење водостаја (протицаја), температуре воде, температуре ваздуха на лицу бране, влажности, мјерење падавина, мјерење суспендованог наноса	Узводно од акумулације, Уређени мјерни профил низводно од преградног мјеста и машинске зграде.	Сви параметри се мјере дневно, осим мјерења суспендованог наноса који се мјери једном годишње
Оскултација бране – сеизмичка мјерења	Мјерења евентуалних сеизмичких активности у ближој и широј околини	На тијелу и у околини бране у компактним стијенским масама.	Континуирано
Оскултација бране –	Визуелни прегледи објекта и падина на ободу акумулације се врше због регистрација извјесних појава на брани и околини.	Објекти ХЕ и падине на ободу акумулације, бране	Континуирано Извјештаји о осматрањима се праве једном мјесечно
Оскултација бране – стање обала	Утврђивање стања у којем се налазе обале као и објекти и инфраструктура на које постројење и акумулација има непосредан утицај. Визуелни преглед нестабилних и условно стабилних појава по ободу акумулације гдје су планиране антиерозионе мјере.	На обје стране (обале) акумулације, узводно и низводно од бране	Два пута годишње (прољеће и јесен) и после евентуалног наглог пражњења акумулације
Ерозија	Ерозије терена	На подручју слива акумулације ХЕ Мрсово	Континуирано
Ниво електромагнетног зрачења	Ниво електромагнетног зрачења	У простору обухвата хидроелектране	Сваке треће године

5.2. Уколико измјерене вриједности једног или више контролисних параметара из табеле мониторинга буду изнад дозвољених граничних вриједности, одговорно лице је дужно одмах предузети мјере којима ће се прекорачене вриједности довести у дозвољене и извршити ванредно мјерење за наведени параметар, те о предузетим активностима и извршеном мониторингу обавјестити надлежни инспекцијски орган.

5.3. Одговорно лице дужно је без одлагања пријавити надлежном органу сваку случајну или непредвиђену незгоду или инцидент који значајно утиче на животну средину.

5.4. Одговорно лице постројења дужно је поступати по члану 8. Правилника о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача („Службени гласник Републике Српске“, број 92/07) и о томе извјештавати Републички хидрометеоролошки завод Републике Српске.

6. Саставни дио овог рјешења чине „Докази уз захтјев за издавање еколошке дозволе“ израђени од овлашћеног правног лица ЈНУ „Институт за заштиту и екологију Републике Српске“ из Бања Луке.

7. Административна такса за издавање еколошке дозволе обрачуната је и уплаћена у износу од 150,00 КМ.

8. Ово рјешење се даје на период од пет година од дана издавања рјешења, а захтјев за обнављање Рјешења којим се издаје еколошка дозвола подноси се најкасније три мјесеца прије истека важења рјешења, у складу са Правилником о поступку ревизије и обнављања еколошких дозвола („Службени гласник Републике Српске“, бр. 28/13 и 104/17).

9. Приликом подношења захтјева за обнављање Рјешења којим је издата еколошка дозвола, одговорно лице је дужно доставити све доказе о извршеним обавезама из важеће еколошке дозволе, укључујући ажуриран План управљања отпадом, који мора садржавати Извјештаје о реализацији збрињавања свих врста отпада из постројења у периоду важења Плана управљања отпадом.

10. Министарство може извршити ванредну ревизију еколошке дозволе у случајевима утврђеним чл. 95. став 1. Закона о заштити животне средине.

11. Ово рјешење ће бити објављено на интернет страници Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, а обавјештење о издатој еколошкој дозволи ће бити објављено и у једном од дневних листова.

Образложење

Дана 30.11.2021. године на протоколу Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију за примљен је захтјев, подносиоца „COMSAR ENERGY HIDRO“ д.о.о. Бања Лука за издавање еколошке дозволе за хидроелектрану „Мрсово“, на ријеци Лим, општина Рудо, инсталисане снаге 36,80 MW. Захтјев комплетиран 24.01.2022. године.

У складу са одредбом члана 85. Закона о заштити животне средине, уз захтјев су приложени Докази за издавање еколошке дозволе (у даљем тексту: Докази) од новембар 2021.

године, који су према истој одредби израђени од ЈНУ „Институт за заштиту и екологију Републике Српске“ д.о.о. Бања Лука, овлашћеног правног лица од овог Министарства за обављање дјелатности из области заштите животне средине. Прилог доказа чине: Рјешење о одобравању Студије утицаја на животну средину, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, број: 15.04-96-114/21 од 23.11.2021.године; Локацијски услови за изградњу хидроелектране „Мрсово“ на ријеци Лим инсталисане снаге 36,8 MW, општина Рудо број: 15.02-364-87/15 од 19.05.2014. године као и исправку Локацијских услова број: 15.02-364-87/15 од 01.06.2015. године; Увјерење број: 15.02-364-87/15 од 09.07.2021. године; Уговор о концесији - новембар 2012. године, као и Анекс Уговора о концесији-фебруар 2016. године и Анекс II Уговора о концесији - јули 2020. године; Мишљење о мјерама заштите рибљег фонда број: 12.-07,337-202-1/14 од 29.04.2014. године, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске; Водне смјернице број: 01/10-3-5348-1/21 од 16.08.2021.године, ЈУ „Воде Српске“ Бијељина; Уговор о очувању рибљег фонда на ријеци Лим закључен 14.04.2014.године са СРД „Језеро“ Рудо и Доказ о уплати административне таксе од 29.11.2021. године.

У Доказима је наведено да је изградња објеката ХЕ „Мрсово“ планирана на доњем току ријеке Лим, 3 km низводно од насеља Мрсово, односно 9 km низводно од моста у насељеном мјесту Рудо и 18 750 m узводно од ушћа ријеке Лим у Дрину. Изградња преградног профила је планирана на средини постојећег тунела регионалног пута ушће Лима – Рудо. Пут са тунелима налази се висински изнад планиране бране и акумулације и трасиран је дуж десне обале. У зони лијеве обале акумулације налазе се локалне саобраћајнице док их у зони планиране бране нема. Узводно од преградног профила у широј зони акумулације налазе се пољопривредне површине и насеља. ХЕ „Мрсово“ је предвиђена као акумулационо прибранско постројење, са бетонском гравитационом браном са прибранском машинском зградом. Даље се наводи да ће брана бити подијељена у два дијела и то преливни дио са слапиштем и гравитационим блоком на лијевој половини профила и машинска зграда са пратећим објектима и гравитационим дијелом на десној половини профила. Такође је наведено да ће са котом успора 355.00 mpm формирати акумулациони простор укупне запремине $7,7 \times 10^6 \text{ m}^3$. Запремина акумулације је довољна само за дневно изравнање протицаја, тако да се ХЕ „Мрсово“ може посматрати као проточно постројење. Биће примјењен чеони тип преливима са уставима. Прелив ће се састојати од четири преливна поља, свако ширине 10 m. Пречник темељног испуста 2 m је планиран са котом осе на 333,5 m. Прва фаза обухватила би изградњу загата који би омогућио протицај ријеке дуж десне половине ријечног тока. Тиме би се омогућила изградња преливног дијела бране са привременим отворима за евакуацију воде у другој фази грађења и гравитационог блока на лијевој обали. Кота круне овог загата је 341,10 m.n.m. Друга фаза обухватила би изградњу загата тако да се затвори десна половина ријеке, а ријечни ток пропуштао би се кроз привремене отворе остављене у преливном дијелу бране и темељни испуст. Машинска зграда ће бити смјештена је у десној половини профила. Лијево од машинске зграде налазиће се бетонски зид ширине 6 m које раздваја блок са овом зградом од преливног дијела са слапиштем. Десно од машинске зграде налазиће се бетонски блок тијела бране. Машинска зграда ће се састојати од машинске сале у којој ће бити смјештена три агрегата, монтажног простора и командног дијела са потребним посторијама. Сваки агрегат ће имати свој независни довод. За искориштење енергетског потенцијала воде предвиђена је уградња три иста агрегата са вертикалном Каплан турбином директно везаним са генераторима. У саставу хидромеханичке опреме предвиђена је решетка улазне грађевине, вишедјелни ремонтни затварач улазне грађевине, брзи предтурбински затварач, сифонски затварач, сегменти уставе прелива, ремонтни вишедјелни затварач прелива и затварач темељног испуста. Од остале опреме за рад на одржавању и ремонтима предвиђена је мостна дизалица у машинској згради, портални

кран са чистилицом на улазној грађевини и портални кран излазне грађевине. Разводно постројење - електрана ће се прикључити на електроенергетски систем Републике Српске на 110 kV напонском нивоу, што је условљено снагом ХЕ и близином погодних прикључних чворишта напона 110 kV. Тип разводног постројења ће бити „SF6“ гасом изоловано, оклопљено разводно 110 kV постројење за унутрашњу монтажу, далеководи 2x110 kV из разводног постројења РП 110 kV ХЕ „Мрсово“ ће се повезати са ТС „РУДО“ и ТС „ВИШЕГРАД“ преко постојећег 110 kV ДВ Рудо-Вишеград његовим пресецањем и спајањем са истим.

Као основна сировина при производњи електричне енергије користиће се вода, а као помоћна средства користиће се турбинска уља за подмазивање и хлађење покретних дијелова турбине, односно система машинске зграде.

У Доказима је наведено да у току рада хидроелектране може доћи до значајног негативног утицаја на радну и животну средину и због тога је потребно предузети и примјенити мјере за заштиту животне средине како би се спријечили, смањили или потпуно елиминисали идентификовани негативни утицаји. У достављеним Доказима описани су могући и очекивани утицаји који ће се јављати током кориштења предметног објекта и који се могу довести у дозвољене границе примјеном одговарајућих мјера које су наложене тачком 3. диспозитива овог рјешења а у складу са: Законом о заштити животне средине, Законом о заштити ваздуха, Законом о заштити природе („Службени гласник Републике Српске“, број 20/14), Законом о водама, Правилником о третману и одводњи отпадних вода за подручја градова и насеља гдје нема јавне канализације, Правилником о условима испуштања отпадних вода у површинске воде, Правилником о дозвољеним границама интензитета звука и шума, Уредбом о вриједностима квалитета ваздуха. Тачком 4. диспозитива утврђене су граничне вриједности за загађујуће материје, а тачком 5. диспозитива овог рјешења наложене су мјере мониторинга загађујућих материја путем овлашћеног правног лица, у складу са чланом 92. Закона о заштити животне средине.

У складу са чланом 88. Закона о заштити животне средине, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске обавјестило је заинтересовану јавност о подношењу захтјева за издавање еколошке дозволе, дана 03.12.2021. године у дневном листу „Глас Српске“, а документација која је достављена као доказ постављена је на интернет страницу Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске и достављена општини Рудо 01.12.2021. године, ради увида заинтересоване јавности.

У Законом одређеном року достављено је мишљење Општине Рудо којим се потврђује да до дана одлучивања није било примједби и сугестија заинтересоване јавности на поднесени захтјев и документацију, као и да општина Рудо остаје при својим примједбама датим на Захтјев и документацију за одобравање Студије утицаја на животну средину за ХЕ „Мрсово“ према мишљењу број:03-312-10/21 од 11.01.2021. године.

У складу са мишљењем општине Рудо, ово Министарство указује да су примједбе из поступка процјене утицаја на животну средину и примједбе на Студију утицаја размотрене и поступак процјене је окончан доношењем Рјешења о одобравању Студије утицаја на животну средину пројекта ХЕ „Мрсово“, број: 15.04-96-114/21 од 23.11.2021.године. У складу са чланом 73. став 14. Закона о заштити животне средине, наведено рјешење је достављено и општини Рудо.

С обзиром да се у претходно наведеном поступку процјене утицаја на животну средину за ХЕ „Мрсово“ спроводио и поступак консултација са Републиком Србијом из разлога што се у конкретном случају радило о пројекту из Додатка 1 Конвенције о процјени околиских утицаја у прекограничном контексту – ESPOO Конвенција („Службени гласник БиХ – Међународни уговори“, број 08/09), о поступку је обавјештено Министарство заштите животне средине Републике Србије. Уз наведено обавјештење је достављен нетехнички сажетак Студије утицаја на животну средину ради достављања мишљења из Републике Србије. Мишљење на нетехнички сажетак Студије утицаја није достављено у року остављеном за достављање, већ је достављен дана 06.12.2021. године на протокол овог министарства. Имајући у виду да су се примједбе и сугестије односиле на животну средину и да су основане ово министарство је дана 17.01.2022. године затражило од ЈНУ Института за заштиту и екологију Републике Српске, Бања Лука адекватне одговоре и у складу са одговорима допуну Доказа уз захтјев за издавање еколошке дозволе, а у складу са чланом 99. Закона о заштити животне средине. У складу са наведеним захтјевом овог министарства дана 24.01.2022. године на протокол истог је достављен Извјештај са одговорима на примједбе и сугестије Регулаторног института за обновљиву енергију и животну средину Републике Србије, израђене од ЈНУ Института за заштиту и екологију Републике Српске, Бања Лука. У складу са примједбама и сугестијама одговор је сљедећи:

У примједби број 1 наведено је да у нацрту студије није размотрен прекогранични утицај на Републику Србију, те да је неопходно у студији исте обрадити обзиром да средњи и доњи дио слива ријеке Лим припада дијелом Републици Србији а дијелом Републици Српској.

- У Извјештају је дат одговор на примједбу број 1 наведено је да је у Доказима уз захтјев за издавање еколошке дозволе на страни 90 размотрен и обрађен могући утицај у прекограничном подручју, на Републику Српску и Црну Гору.

У примједби број 2 наведено је да у нацрту студије недостају подаци који се односе на мониторинг фауне, те да није јасно на који начин носилац пројекта планира да прати промјене током изградње и током рада постројења. Такође се наводи да израђивач студије треба да спроведе детаљне анализе које ће пружити информације о утицају пројекта на угрожене врсте рибе и липљена, чија су станишта на предметном подручју.

- У Извјештају је дат одговор на примједбу број 2 наведено је да је у Доказима уз захтјев за издавање еколошке дозволе на страни 131, 133 и 136 под тачком е) Опис мјера планираних за мониторинг емисија у животну средину, укључујући граничне вриједности емисија прописане посебним прописима, параметри на основу којих се могу утврдити штетни утицаји на животну средину и мјеста, начин и учесталост мјерења утврђених параметара дат мониторинг фауне како у току изградње тако и у току експлоатације.

У примједби број 3 наведено је да израђивач Нацрта студије наводи да је утицај акумулације позитиван на параметре квалитета воде, међутим Подносилац истиче да се према Оквирној директиви о водама, за вјештачке и веома измјењене акватичне екосистеме у шта спадају бране и хидроакумулације не може добити добра оцјена за еколошки статус. Даље наводи да је неопходно детаљније обрадити утицај на режим наноса, те контролу садржаја опасних супстанци у наносу као и методе за дислоцирање и локације за дислоцирање нежељеног наноса.

- У Извјештају је дат одговор на примједбу број 3 и наведено је да је у Доказима уз захтјев за издавање еколошке дозволе на страни 75, 133 и 137 под тачком г) Опис природе и количине предвиђених емисија из постројења на све медије животне средине обрађен и утицај на режим наноса, како у току градње тако и у току експлоатације.

У примједби број 4 наведено је да израђивач Нацрта студије наводи да је потребно детаљно обрадити утицаје на миграционе путеве имајући у виду капацитете пројеката и очекиване поремећаје миграционих путева, уситњавање станишта и популација салмодонидних врста риба, као и штета од механичких или хидрауличних ефеката који се јављају у турбинама и сл. Даље се

наводи да ће се преградом онемогућити миграција риба, као и да ће мријестилишта оних врста која се мријесте и излажу у брзој воденој струји, на шљунковитим и каменим мјестима бити угрожене. Наведено је такође да је потребно одредити мјере заштите у складу са карактеристикама пројекта и подручја на које ће пројекат имати утицај са нарочитим освртом на спречавање, смањење и отклањање штетних утицаја на фауну.

- У Извјештају је дат одговор на примједбу број 4 наведено је да су у Доказима уз захтјев за издавање еколошке дозволе на страни 76, 77 и 78 обрађени утицаји а флору, фауну и ихтиофауну. Такође се констатује да ће изградњом хидроелектране неминовно доћи до промјена у фаунистичком саставу рибље заједнице али и да ће се примјеном мјера као што је порибљавање смањити негативан утицај. Такође је наведено да у Доказима уз захтјев за издавање еколошке дозволе на страни 131, 133 и 136 под тачком е) Опис мјера планираних за мониторинг емисија у животну средину, укључујући граничне вриједности емисија прописане посебним прописима, параметри на основу којих се могу утврдити штетни утицаји на животну средину и мјеста, начин и учесталост мјерења утврђених параметара дат мониторинг фауне како у току изградње тако и у току експлоатације, чиме ће бити смањен или сведен на минимум негативан утицај на флору, фауну и на ихтиофауну.

У примједби број 5 наведено је да израђивач Нацрта студије приликом прописивања мјера за заштиту флоре и фауне није узео у обзир специфичности предметног подручја и локације на којој се предметни пројекат планира. Даље се констатује да се овдје ради о хидроелектрани максимално инсталисане снаге од 36,80 MW, а не о малој хидроелектрани те да ће самим тим утицај бити изражајнији.

- У Извјештају је дат одговор на примједбу број 5 и наведено је да су у Доказима уз захтјев за издавање еколошке дозволе под тачком наведен д) Опис предложених мјера, технологија и других техника за спречавање, ублажавање или санацију штетних утицаја на животну средину дате и Мјере заштите за строго заштићене дивље врсте биљака, животиња и гљива, као и мјере заштите њихових станишта, као и у Коначној студији у тачки 2.1.7. на страни 59-72.

Према достављеном Извјештају са одговорима на примљене примједбе и сугестије Регулационог института за обновљиву енергију и животну средину Републике Србије израђене од ЈНУ Институт за заштиту и екологију Републике Српске, Бања Лука, у којем је у одговорима појашњено на који начин су елементи примједби садржани у Доказима уз захтев за издавање еколошке дозволе као и упутама да се појашњења налазе у коначној Студији утицаја која је одобрена Рјешењем овог министарства број: 15.04-96-114/21 од 23.11.2021. године, није вршена употпуна Доказа уз захтјев за издавање дозволе.

С обзиром на наведено, надлежно Министарство сматра да се може наставити даљи поступак издавања еколошке дозволе за предметно постројење.

Дана 18.01.2022.године на протокол Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију достављен је Захтјев за прекид управног поступка од стране Центра за животну средину, Бања Лука.

Дана 28.01.2022. године ово министарство је дало одговор на захтјев у којем се наводи да рјешење овог министарства, број 15.04-96-114/21, од 23.11.2021. године, до данас није поништено одлуком надлежног Суда, што значи да предметна одлука производи правно дејство, па се из тог разлога не може сматрати правним основом за доношење одлуке о прекиду поступка за издавање еколошке дозволе у смислу одредбе члана 132. став 1. Закона о општем управном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18).

Дана 06.12.2021. године на протокол Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију су достављене Примједбе и сугестије на нацрт студије о процјени утицаја на животну средину за пројекат изградње ХЕ „Мрсово“ на пијечи Лим од стране „Регулаторног института за обновљиву енергију и животну средину“ Београд, Република Србија, али због датума достављања исте нису размотрене у поступку процјене утицаја на животну средину, који је окончан Рјешењем о одобравању Студије утицаја на животну средину.

Цијенећи да су докази приложени уз захтјев израђени у складу са одредбама члана 85. Закона о заштити животне средине одговорно лице „COMSAR ENERGY HIDRO“ д.о.о. Бања Лука испуњава услове за добијање еколошке дозволе за хидроелектрану „Мрсово“, на ријеци Лим, општина Рудо, инсталисане снаге 36,80 MW, Министарство је у складу са одредбама члана 90. Закона о заштити животне средине и члана 190. Закона о општем управном поступку одлучило као у диспозитиву рјешења.

Административна такса у износу од 150,00 KM наплаћена је на основу члана 3, по тарифном броју 68в) Закона о административним таксама („Службени гласник Републике Српске“, бр. 100/11, 103/11, 67/13 и 123/20) а копија уплатнице која доказује уплату наведене таксе приложена је у предметном спису.

Приликом подношења захтјева за обнављање Рјешења којим је издата еколошка дозвола, одговорно лице је дужно доставити све доказе о извршеним обавезама из важеће еколошке дозволе, укључујући ажуриран План управљања отпадом у складу са чланом 94. Закона о заштити животне средине, са образложењем и доказима о начину поступања са отпадом у периоду важења еколошке дозволе, а што је наложено тачком 9. диспозитива овог рјешења.

Уколико одговорно лице постројења, током важења овог рјешења планира промјену природе или функционисања постројења или проширење постројења које може негативно утицати на животну средину, дужно је да о томе обавијести ово министарство, у складу са чланом 96. Закона о заштити животне средине.

Ово рјешење ће бити објављено на интернет страници Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, а обавјештење о издатој еколошкој дозволи ће бити објављено и у једном од дневних листова.

Поука о правном средству:

Ово рјешење је коначно у управном поступку, те против њега није допуштена жалба, али се може покренути управни спор подношењем тужбе Окружном суду у Бањој Луци у року од 30 дана од пријема рјешења. Тужба се подноси у потребном броју примјерка и таксира са износом од 100,00 КМ судске таксе и предаје Суду непосредно или му се шаље поштом.

Уз тужбу се доставља ово рјешење у оригиналу, овјереном препису или овјереној фотокопији.

Достављено:

1. „COMSAR ENERGY HIDRO“ д.о.о. Бања Лука, Ул. Васе Пелагића бр. 2, 78000 Бања Лука,
2. Одјељењу за просторно ... општина Рудо,
3. Републичка управа за инспекцијске послове,
4. Евиденцији,
5. а/а.

МИНИСТАР

Сребренка Голић